

УДК 37.016+37.018.43:37.04

Староста Володимир Іванович

професор, доктор педагогічних наук,

професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Ужгород, Україна

volodymyr.starosta@uzhnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-5880-2482

АКАДЕМІЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ: ЗРУЧНІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ В УМОВАХ ТРАДИЦІЙНОГО ТА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Анотація. Світова пандемія Covid-19 сприяла прискореному розвитку дистанційного навчання в закладах вищої освіти і, як наслідок, набуло широке поширення дистанційне синхронне та асинхронне консультування з використанням різноманітних цифрових інструментів. Метою дослідження є виявлення та порівняння поглядів студентів й аспірантів щодо зручності та ефективності консультування в умовах традиційного/аудиторного та дистанційного навчання. Упродовж 2020-2023 рр. в анонімному онлайн опитуванні прийняло участь 3037 респондентів університету (140 аспірантів, 2897 студентів). Математичне опрацювання наслідків емпіричного дослідження проведено з використанням IBM SPSS Statistics 23. Показано, що зручність та ефективність академічного консультування покращується у напрямку (наведено середні значення зручності й ефективності та відповідні сумарні відсотки респондентів з достатнім та високим рівнем для кожної форми консультування): аудиторне індивідуальне консультування – студенти (M=3,38; 46,5%) → аспіранти (M=3,95; 70,0%); аудиторне групове консультування – студенти (M=3,32; 45,2%) → аспіранти (M=3,62; 60,7%); дистанційне консультування – студенти (M=3,32; 44,2%) → аспіранти (M=3,73; 60,0%); письмове консультування – аспіранти (M=2,44; 21,4%) → студенти (M=2,58; 18,6%). Студенти та аспіранти мають максимальну зручність та ефективність в умовах аудиторного та дистанційного консультування, а найменшу – письмового консультування (кафедральні/аудиторні стенди). У напрямку письмове → дистанційне, аудиторне консультування покращується його зручність та ефективність за різними ознаками респондентів-студентів (стать, рік опитування, спеціальність, освітній рівень, форма навчання). З використанням t-критерію для незалежних вибірок студентів встановлено відсутність статистично значущих відмінностей ($p \leq 0,05$) за такими ознаками: «освітній рівень», «стать» для усіх форм консультування; «рівень навчальних досягнень» для дистанційного консультування. Виявлено тенденцію зростання рейтингу традиційного/аудиторного консультування для студентів з достатнім та високим рівнем навчальних досягнень. Водночас, дистанційне консультування має подібну зручність та ефективність для студентів з різним рівнем навчальних досягнень.

Ключові слова: академічне консультування; зручність консультування; ефективність консультування; традиційне/аудиторне консультування; дистанційне консультування; письмове консультування, онлайн опитування

Постановка і актуальність проблеми. Важливою складовою освітнього процесу у вищій школі є академічне консультування, зокрема, на етапі адаптації студентів до навчання у закладі вищої освіти (далі ЗВО), під час вивчення навчальних дисциплін, організації та перебігу виробничих практик, заліково-екзаменаційних сесій тощо.

Світова пандемія Covid-19 суттєво змінила організацію освітнього процесу. Набуло поширення дистанційне/електронне навчання з високою ефективністю та якістю техніки, інформації, обслуговування тощо (D. Al-Fraihat et al., 2020) [1, С. 80] і, як наслідок, згідно S. Flynn, J. Collins, & L. Malone (2022) [2], це сприяло ЗВО підтримувати професійну підготовку і вплинуло на форму академічного консультування. Наприклад, у відповідь на Covid-19 викладачі японських центрів самостійного навчання оперативно перевели консультації повністю в Інтернет (S. Andersson, & M. Nakahashi, 2023) [3]. Досвід онлайн консультацій для студентів став позитивним, оскільки покращилась їх мотивація під час вивчення мови. Х. Ну (2020) [4] також звертає увагу, що з початку 2020 року через

світову пандемію Covid-19 має місце прискорений розвиток дистанційного навчання і актуалізація онлайн-послуг для студентів, зокрема, використання різних методів академічного консультування. Подібні висновки формулюють S. Khadijah et al. (2024) [5], що пандемія вірусу Covid-19 змусила всі уряди впроваджувати дистанційне навчання за допомогою інформаційних технологій, зокрема, в академічному консультуванні. Дослідники виявили високий рівень задоволеності дистанційним консультуванням у державних і приватних університетах. Водночас, є випадки, коли вчені виявляють і низьку задоволеність студентів академічним консультуванням M. Elnibras (2023) [6].

Дослідження показує прискорений перехід у вітчизняних ЗВО від традиційного/аудиторного/віч-на-віч (traditional/auditory/face-to-face learning/далі F2FL) до дистанційного (distance learning/далі DL) навчання в умовах пандемії Covid-19 та воєнного стану в Україні. Як наслідок, це зумовлює і перехід від традиційних форм консультування (усне, письмове) до дистанційних чи їх поєднання під час змішаного навчання (blended learning/далі BL). В умовах DL можливе консультування синхронне, наприклад, веб-зустріч чи чат викладача і студентів, тобто, синхронна діяльність (Zoom, Google Meet тощо) та асинхронне, коли переважає вивчення текстових або відеоматеріалів з використанням електронної пошти, соціальних мереж (Facebook, YouTube тощо), месенджерів (Viber тощо), персональних сайтів викладачів і т.п. Під час DL міжособистісне спілкування ускладнюється, оскільки здобувачі освіти та викладачі перебувають на відстані між собою. Зростає роль інструктажів, пояснень, прикладів, описів виконання завдань, з якими студент може ознайомитися в режимі асинхронного DL. A. Samuel et al. (2024) [7] підкреслюють сприяння онлайн консультацій розвитку професійних та особистісних якостей слухачів за умови ефективності їх проведення. Погоджуємось з думкою S. Andersson, & M. Nakahashi (2023), які повідомляють про важливість опитування студентів, аби виявляти їх ставлення до консультування умовах DL [3].

Прискорене поширення DL у сучасних умовах актуалізує проблему вивчення академічного консультування, як складового компонента освітнього процесу. З нашого погляду, сучасне навчання у будь якій формі (традиційне, дистанційне, змішане) потребує наявності консультування, аби студенти мали можливість у зручній для них формі синхронній чи асинхронній отримати відповіді на питання, що стосуються різних аспектів освітнього процесу. Отже, виникає необхідність вивчення дистанційного консультування у порівнянні з традиційним аудиторним у контексті зручності та ефективності для здобувачів вищої освіти.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій з даної проблематики показує наукову увагу щодо виявлення можливостей різних форм консультування, розуміння сутності відповідного понятійного апарату тощо. Розглянемо деякі напрямки досліджень у сфері академічного консультування.

Категорійно-понятійний апарат академічного консультування. Словник української мови [8] пропонує таке визначення поняття «консультація» – «порада фахівця з якого-небудь питання», а «консультування» – «дія за значенням консультувати» [8, Т. 4, С. 267]. Отже, консультування можемо розглядати вид науково-педагогічної діяльності з метою надання консультації, порад, рекомендацій учасникам освітнього процесу в умовах F2FL, DL, BL.

Вітчизняні дослідники переважно використовують поняття «консультація» з додаванням відповідної спрямованості (навчальна, наукова, методична тощо). Наприклад, згідно О. Малихіна (2017) [9, С. 188-189], «консультація навчальна (від лат. *consultatio* – нарада, розгляд) – порада, пояснення викладача студентам з будь-якого питання. Вона проводиться у формі співбесіди індивідуально чи з групами, у позанавчальний час за певним графіком чи за потребою – після завершення вивчення

розділу програми, у процесі його вивчення й особливо у період підготовки до екзаменів. Консультація сприяє кращому усвідомленню складних для учнів чи студентів питань, а також поглибленню їхніх знань і розвитку наукових інтересів». Усі види консультацій можуть проводитися аудиторно та дистанційно. Консультацію дослідник також розуміє як одну з форм організації дослідницької навчальної діяльності.

Іноземні дослідники щодо консультування у сфері вищої освіти використовують, як правило, поняття «академічне консультування/academic advising», зокрема, F. Albaloooshi, & S. Shatnawi (2010) [10], M. Elnibras (2023) [6], R. Issrani et al., (2020) [11], X. Hu (2020) [4], S. Khadijah et al., (2024) [5], L. Mu, & K. Fosnacht (2019) [12], B.M. Reimers (2022) [13], A. Samuel et al. (2024) [7], L. Santiesteban et al., (2022) [14], S. Tewary et al. (2020) [15] та ін. Згідно S. Tewary et al. (2020) [15, С. 229], поняття «академічне консультування/academic advising» (далі АА) характеризують як ситуацію, коли інституційний представник допомагає зрозуміти або спрямувати студентів, що суттєво покращує результати/досвід навчання. Отже, у нашому дослідженні розглядаємо поняття «академічне консультування/academic advising», яке охоплює надання консультацій/порад/рекомендацій методичного, організаційного, навчального, науково-дослідницького та ін. спрямування у ЗВО в умовах F2FL, DL, BL.

Також має місце використання поняття «консультація/consultation», «electronic consultations», «online consultations», наприклад, S. Andersson, & M. Nakahashi (2023) [3], M.C. Guiney et al. (2020) [16], R. Grant et al. (2023) [17], D. Jimenez-Rodriguez, & O. Arrogante (2020) [18], M. Schuermann et al. (2022) [19], A. Strambi et al. (2020) [20], A.L. Weay, & A.B. Razak (2011) [21] та ін. Додамо на основі аналізу праць, що така термінологія широко використовується у сфері медичної освіти та надання медичних послуг з метою консультування пацієнтів. Наприклад, автори S. Cunningham et al. (2021) [22] відзначають важливість для студентів медичних професій мати належні комунікативні навички для ефективного та чіткого спілкування під час консультації з пацієнтами, а також описують ключові компоненти ефективної телефонної консультації.

Дослідження показує меншу увагу вчених до письмового академічного консультування/writing academic advising (далі WAA), реалізацію якого у даній праці розглядаємо у формі кафедральних чи аудиторних стендів, які, з нашого досвіду, досить поширені у вітчизняних ЗВО.

L. Santiesteban et al., (2022) [14] характеризують поняття, що також пов'язані з консультуванням:

–коуч/coach – стимулює самоаналіз та самонавчання студентів; об'єктивно оцінює їх кваліфікацію за показниками ефективності; підтримує студентів під час виконання практичних завдань;

–ментор/наставник/mentor – передає студентам власну мудрість та досвід, виявляє експертне розуміння, сприяє особистісному та професійному розвитку студентів; надає студентам психосоціальну підтримку і заохочує до довготривалої успішної діяльності;

–консультант/advisor – відповідає на запитання, надаючи прямі відповіді або потенційні рішення, які часто базуються на інституційних і національних рекомендаціях; підтримує студентів у виконанні програмних завдань.

У сучасних умовах для консультування набуває широке використання чат-ботів та штучного інтелекту, що може стати предметом наступного дослідження (M.A. Kuhail et al., 2024) [23], (G. Vial et al., 2024) [24].

Проектування та організація академічного консультування. M. Elnibras (2023) [6, С. 253] описує консультативну систему на медичному факультеті; за кожною групою студентів закріплюється певний консультант (викладач), який зустрічається зі своєю групою раз на місяць для обговорення академічного прогресу, результатів іспитів, дослідницької діяльності та соціальних бар'єрів. Психологічну підтримку студенти

також можуть отримати у спеціальній клініці. Для індивідуального контакту консультанта зі студентами використовується електронне спілкування через мережу Blackboard, електронну пошту або соціальні мережі. Звіт/результати такої взаємодії консультант систематично надсилає електронною поштою консультативному комітету. S. Tewary et al. (2020) [15] обговорюють використання теоретичних засад організації освітнього процесу, цілісного підходу, важливість консультування, аби допомогти студентам подолати академічні бар'єри під час навчання в медичному коледжі. F. Albaloooshi, & S. Shatnawi (2010) [10] характеризують онлайн-консультаційну систему, якою можуть користуватися студенти, консультанти та організатори розкладу занять. Зокрема, студенти отримують інформаційні поради щодо нових курсів для реєстрації в наступному семестрі, а консультанти можуть бачити навчальний прогрес студентів тощо. X. Hu (2020) [4] звертає увагу, що за допомогою технологій DL консультаційна структура має бути доступною, аби покращити взаємодію між студентами та консультантами; важлива рефлексія до та після консультування, незалежно від його форми, – аудиторне особисте або віртуальне синхронне консультування. У праці [19] M. Schuermann et al. (2022) на основі огляду джерел автори дослідили основні етапи надання академічних консультацій, а з урахуванням власного досвіду пропонують деталізацію таких етапів під час вивчення математики; зокрема, звертають увагу, що переважно учасники консультацій (студенти та викладачі) аналізують минулі спроби чи думки стосовно вирішення вправ чи інших задач/проблем, а також конкретні стратегії вирішення задач під час екзаменаційної сесії. Навпаки, дуже мало часу приділяється підведенню підсумків, узагальненню підходів щодо розв'язування задач/проблем. B.M. Reimers (2022) [13] порівнює різні моделі надання консультацій у регіональних австралійських університетах, аби покращити умови навчання студентів; проаналізовано та окреслено деякі компетентності, які важливі для академічних консультантів; необхідність формування ефективної служби консультування студентів на державному рівні. A. Strambi et al. (2020) зазначають, що поширення онлайн консультацій під час пандемії зумовило необхідність відповідного вдосконалення професійних навичок викладачів; описують позитивний вплив онлайн консультацій для професійного вдосконалення викладачів ЗВО і окреслюють деякі шляхи такої діяльності: визнавати, винагороджувати професіоналізм викладачів (кар'єрний розвиток, сприяння подачі заявок на гранти, стипендії тощо); надавати викладачам можливість приймати власні рішення; поширювати передовий досвід викладання та сприяти інноваціям; пропонувати ресурси для підтримки якості викладання та дизайну навчання; пропонувати пропозиції щодо підвищення ефективності викладання тощо [20, С. 130].

Дослідницьке академічне консультування виявляємо в таких працях, наприклад:

–описано досвід працівників бібліотеки з метою формування у студентів дослідницьких навичок: пошук джерел, розробка стратегії пошуку, вивчення теми, використання спеціальних інструментів, організація бібліотеки та доступ до неї; (D.R. Bradley et al., 2020) [25];

–деталізовано класифікацію консультування для дослідницького навчання студентів (О. Малихін, 2017) [9, С. 189] за такими ознаками: спрямованість на суб'єкт; призначення; рівень інтерактивної взаємодії; диференційований підхід; час проведення.

Функції та засоби реалізації академічного консультування розглядаються в аспектах:

–онлайн-консультації як складова дистанційної освіти у вищій школі; освітні функції синхронних онлайн-консультацій за умови їхньої системності та регулярності: фундаменталізації здобутих знань; коригувальна; формування відповідних фахових компетенцій; узагальнення та систематизація; мотивація навчальної діяльності (Л. Островська, 2020) [26, С. 80];

–дистанційне академічне консультування, яке набуло поширення через пандемію вірусу Covid-19 за допомогою інформаційних технологій в умовах дистанційного навчання (S. Khadijah et al., 2024);

–комунікативна взаємодія в умовах консультування (M.C. Guiney et al., 2020) [16]; важливість та ефективність перегляду записаних онлайн консультацій (A.L. Weay, & A.B. Razak, 2011) [21], оскільки, під час консультації, як правило, має місце зосередження на спілкуванні, а не на процесі до та після спілкування;

–роль відеоконсультації під час пандемії Covid-19 на основі моделювання професійних клінічних ситуацій (D. Jimenez-Rodriguez, & O. Arrogante, 2020) [18];

–консультування студентів під час педагогічної практики (M. Novocký, R. Orosová, & V. Starosta, 2023) [27]; порівняння досвіду менторів, тьюторів та консультантів під час навчання студентів (F. Ravhuhali et al., 2024) [28].

Вивчення ефективності та ставлення студентів до консультування. Реалізація студентоцентрованого підходу передбачає виявлення думки студентів стосовно різних аспектів освітнього процесу, в т.ч. і консультування, на що спрямовані наступні праці:

–академічні консультації як центральний і важливий елемент процесу навчання, який може допомогти студентам вирішити їхні академічні проблеми та досягти успіху в академічній та професійній кар'єрі; позитивне ставлення респондентів, тенденція зростання рейтингу консультування для студентів старших курсів, а також для чоловіків порівняно з жінками (R. Issrani et al., 2020) [11];

–особливість онлайн академічного консультування студентів з високим рівнем навчальних досягнень та професіоналів, які є самостійними та внутрішньо мотивованими і прагнуть до самовдосконалення; сприяння онлайн консультацій за умови їх ефективності розвитку та покращенню професійних та особистісних якостей слухачів A. Samuel et al. (2024) [7];

–виявлення та аналіз рівня задоволеності студентів академічним консультуванням під час пандемії Covid-19; зокрема, рівень задоволеності студентів наданням академічних онлайн консультацій «дуже задоволений» 75,8%, «задоволений» 18,8%; на задоволеність мають вплив демографічні характеристики студентів, академічних консультантів, частота зустрічей з академічними консультаціями та метод проведення консультацій (S. Khadijah et al., 2024) [5];

–важливість академічного консультування у контексті задоволеності студентів, наприклад, виявлено загальний низький рейтинг академічного консультування (3,12 за п'ятибальною шкалою) за результатами опитування 89 студентів різних курсів медичного коледжу протягом 2021-2022 навчального року за показниками «Знання/Knowledge», «Ставлення/Attitude», «Задоволеність/Satisfaction» (M. Elnibras, 2023) [6, С. 254]), вищі показники рейтингу консультування у чоловіків (3,25) порівняно з жінками (2,93) без статистично значущих відмінностей [6, С. 256];

–позитивний вплив консультування на оцінки студентів та їх самооцінку (L. Mu, & K. Fosnacht, 2019) [12];

–висока загальна задоволеність відеоконсультаціями (97,8% студентів бакалаврату, вибірка 93 респонденти), комфортна спокійна атмосфера, практична значущість змодельованих ситуацій; недоліки відеоконсультації, на думку студентів, через технічні проблеми та недостатній розвиток технічних навичок (D. Jimenez-Rodriguez, & O. Arrogante, 2020) [18].

Аби диференціювати погляди респондентів у процесі дослідження нами також для характеристики консультування використано поняття «зручність», «ефективність», «рівень». Словник української мови [8] тлумачить поняття «зручність» як «те, що робить щось зручним у користуванні» [8, Т. 3, С. 718]; «ефективний» – «який приводить до потрібних результатів, наслідків, дає найбільший ефект» [8, Т. 2, С. 492]; поняття

«рівень» – «ступінь якості, величина і таке ін., досягнуті у чому-небудь» [8, Т. 7, С. 547]. Отже, у контексті нашого дослідження, рівень як ступінь зручності та ефективності студентів під час консультування в умовах F2FL, DL.

F. Albalooshi, & S. Shatnawi (2010) підкреслили важливість академічного консультування, водночас, зазначають, що цьому питанню часто не приділяють належної уваги як студенти, так і консультанти. Додамо, що в ускладнених умовах DL (пандемія Covid-19, воєнний стан в Україні [29]) ефективне консультування сприяє реалізації принципу студентоцентризму під час вивчення навчальних дисциплін, проходження практик, виконання кваліфікаційних робіт тощо. Таким чином, прискорений розвиток DL в сучасних умовах уможливорює оновлення академічного консультування у контексті **невирішеної раніше частини загальної проблеми** реалізації принципу студентоцентризму через пошук зручних та ефективних форм консультування як складової освітнього процесу.

Метою дослідження є виявлення та порівняння поглядів студентів та аспірантів щодо зручності та ефективності консультування в умовах традиційного (аудиторного) та дистанційного навчання.

Завдання дослідження: з'ясувати сучасний стан проблеми використання академічного консультування; здійснити опитування студентів, аспірантів, аби проаналізувати їх погляди щодо зручності та ефективності академічного консультування в умовах аудиторного (традиційного) та дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Під час емпіричного дослідження проводили анонімне онлайн опитування з використанням Google Forms 3037 здобувачів освіти (140 аспірантів, 2897 студентів) Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (далі УжНУ), а надалі проводили опрацювання отриманих результатів за допомогою IBM SPSS Statistics 23.

Отримані результати та їх обговорення. В умовах DL 99% ЗВО використовують системи управління навчанням, зокрема, Moodle, Blackboard, WebCT, Desire2Learn (Al-Fraihat Dimah et al., 2020) [1]. Відповідно на початку дослідження нами з'ясовано, які основні засоби DL використовують студенти УжНУ (2020-2023) під час проведення занять, консультування, проходження практики тощо. Респонденти оцінювали кожен запропонований засіб DL за п'ятибальною шкалою залежно від кількості навчальних дисциплін, вивчення яких цей засіб забезпечував від 1 (жодна дисципліна/дуже мала частина) до 5 (переважна більшість/усі дисципліни). Табл. 1 та рис. 1 містять деякі отримані статистичні показники опитування.

Табл. 1
Використання засобів DL: статистичні показники опитування
(Ресурс: власне дослідження)

Рік	Статистичні показники	Засоби дистанційного навчання						
		1	2	3	4	5	6	7
2020	M	3,95	2,96	3,20	2,49	3,33	2,13	2,06
	N	1071	1071	1071	1071	1071	1071	1071
	MSD	1,216	1,399	1,360	1,371	1,321	1,337	1,358
2021	M	3,77	4,17	3,95	2,46	3,44	2,14	1,96
	N	443	443	443	443	443	443	443
	MSD	1,214	1,148	1,191	1,342	1,232	1,254	1,315
2022	M	3,37	3,93	3,73	2,61	3,30	2,37	2,20
	N	834	834	834	834	834	834	834
	MSD	1,387	1,230	1,258	1,287	1,221	1,266	1,291
2023	M	3,54	3,90	3,83	2,77	3,39	2,47	2,26
	N	549	549	549	549	549	549	549
	MSD	1,329	1,279	1,207	1,301	1,186	1,291	1,375

Позначення: N – кількість респондентів/студентів; M – середнє/Mean; MSD – середнє квадратичне відхилення/Mean squared deviation, засоби дистанційного навчання: 1 – платформа е-навчання УжНУ Moodle; 2 – інші платформи DL: Google Meet, Microsoft Times, Google Classroom, Zoom тощо; 3 – Email/Е-пошта; 4 – соціальні мережі (YouTube, Facebook тощо); 5 – месенджери (Viber тощо); 6 – персональний сайт викладача; 7 – інші засоби DL.

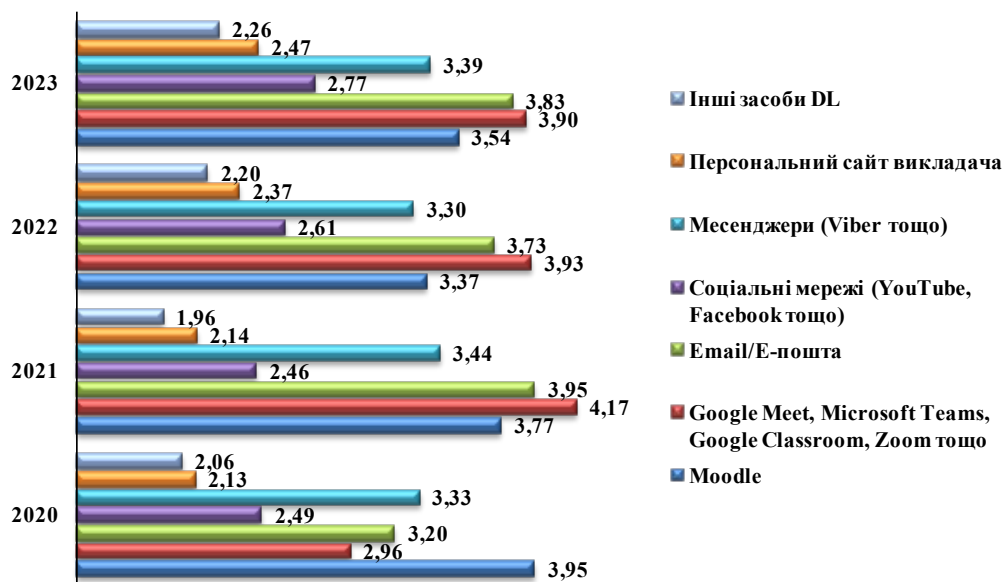

Рис. 1. Засоби DL студентів УжНУ: середній бал кількості дисциплін за п'ятибальною шкалою (2020-2023).
(Ресурс: власне дослідження)

Результати дослідження показують, що серед засобів DL найбільше навчальних дисциплін студенти УжНУ вивчали в Moodle на початку карантину (2020; M=3,95), а в наступні роки (2021-2023) – з використанням Google Meet, Google Classroom (2021/M=4,17; 2022/M=3,93; 2023/M=3,90) тощо. Додамо можливість Moodle як платформи для діагностики результатів навчання, так і консультування, оскільки налаштування Moodle уможлиблює самоаналіз результатів тестування, наприклад, використання методики повторного комп'ютерно-орієнтованого тестування [29].

Для виявлення ставлення до консультацій здобувачам освіти пропонували відповіді: «Яка форма консультації викладачів університету, на Вашу думку, найбільш ефективна і зручна для Вас?». Оцінювання за п'ятибальною шкалою зручність та ефективність кожної з пропонованих форм консультування, а саме:

- очна/аудиторна – групова (усна);
- очна/аудиторна – індивідуальна (усна);
- дистанційна – синхронна (Google Meet, Zoom тощо) та/або асинхронна (Viber, Email, соціальні мережі тощо);
- письмова (кафедральні/аудиторні стенди тощо).

Відповідь за п'ятибальною шкалою (зручність та ефективність консультування/рівень зручності та ефективності) від 1 (консультування зовсім не зручне та не ефективне/рівень зручності та ефективності низький) до 5 (консультування цілком зручне та ефективне/рівень зручності та ефективності високий).

Для представлення результатів опитування респондентів за ознакою «освітній/науковий рівень» пропонуються наступні позначення: AA – академічне консультування (academic advising); BcMgr – студенти бакалаврату та магістратури

разом; PhDSt – аспіранти (PhD Student); форма консультування: F2FAA/Gr – аудиторна(віч на віч)/групова; F2FAA/Ind – аудиторна(віч на віч)/індивідуальна; DAA – дистанційна; WAA – письмова (кафедральні, аудиторні стенди тощо); М – середнє значення. Інші позначення наведено під час обговорення, додано до таблиць та рисунків.

Табл. 2 містить погляди здобувачів освіти у відсотках щодо зручності та ефективності академічного консультування, а рис. 2 – за п'ятибальною шкалою. Для порівняння наведених даних використано середнє значення (М) рівня зручності та ефективності (рис. 2), а також подано суму (у %) відповідей (табл. 2), які оцінювали у чотири бали – «консультування скоріше зручне та ефективно/рівень зручності та ефективності достатній» та п'ять балів – «консультування цілком зручне та ефективно/рівень зручності та ефективності високий». Максимальні значення спостерігаємо у випадку F2FAA/Ind, – це найбільш зручна та ефективна форма консультування для значної частини усіх респондентів, на що вказують 46,5% студентів ВcMgr (М=3,38), 70,0% аспірантів PhDSt (М=3,95), а найменші значення маємо для письмового консультування WAA (кафедральні, аудиторні стенди тощо) – 18,6% для ВcMgr(М=2,58), 21,4% для PhDSt(М=2,44). Аудиторне групове консультування F2FAA/Gr та дистанційне DAA як для студентів, так і для аспірантів мають достатньо близькі значення.

Табл. 2

Зручність та ефективність академічного консультування: погляди здобувачів освіти (у %) за ознакою: освітній/науковий рівень респондентів (ВcMgr, PhDSt)
(Ресурс: власне дослідження)

Форма академічного консультування	Респонденти	Зручність та ефективність академічного консультування (у %)				
		1	2	3	4	5
F2FAA/Gr (Аудиторна/Групова)	ВcMgr	11,2	14,6	29,0	21,4	23,8
	PhDSt	3,6	12,1	23,6	40,0	20,7
F2FAA/Ind (Аудиторна/Інд.)	ВcMgr	9,1	15,9	28,4	20,6	25,9
	PhDSt	2,1	8,6	19,3	32,1	37,9
DAA (Дистанційна)	ВcMgr	9,0	16,6	30,2	21,7	22,5
	PhDSt	2,9	8,6	28,6	32,9	27,1
WAA (Письмова -кафедральні, аудиторні стенди тощо)	ВcMgr	23,5	24,6	30,5	13,0	8,4
	PhDSt	25,0	30,0	26,4	13,6	5,0

Позначення: (зручність та ефективність консультування/рівень зручності та ефективності):

1 (консультування зовсім не зручне та не ефективно/рівень зручності та ефективності низький);

2 (консультування скоріше не зручне та не ефективно/рівень зручності та ефективності скоріше низький);

3 (консультування зручне та ефективно наполовину/рівень зручності та ефективності середній);

4 (консультування скоріше зручне та ефективно /рівень зручності та ефективності достатній, скоріше високий);

5 (консультування цілком зручне та ефективно/рівень зручності та ефективності високий).

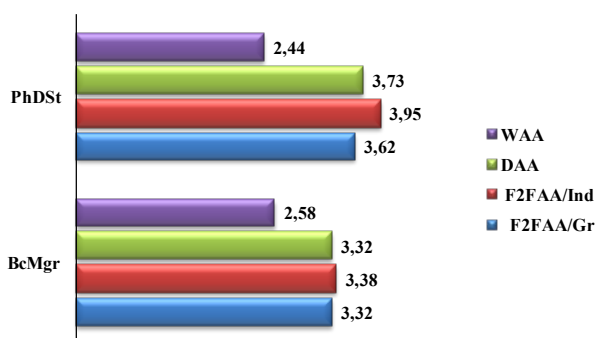

Рис. 2. Рівень зручності та ефективності консультування (середні значення) здобувачів освіти за ознакою: освітній/науковий рівень респондентів (BcMgr, PhDSt)
(Ресурс: власне дослідження)

Покращення зручності та ефективності відбувається у напрямку BcMgr → PhDSt для всіх форм консультування за виключенням письмового (рис. 2):

F2FAA/Gr BcMgr(M=3,32; 45,2%) → PhDSt(M=3,62; 60,7%);

F2FAA/Ind BcMgr(M=3,38; 46,5%) → PhDSt(M=3,95; 70,0%);

DAA BcMgr(M=3,32; 44,2%) → PhDSt(M=3,73; 60,0%);

WAA PhDSt(M=2,44; 21,4%) → BcMgr(M=2,58; 18,6%).

Водночас, для BcMgr та PhDSt спостерігаємо максимальні значення досліджених показників під час індивідуального консультування в умовах традиційного навчання порівняно з іншими формами. Отримані результати узгоджуються з даними праці (В. Староста, 2023) [30], де показано, що в умовах традиційного аудиторного навчання F2FL, порівняно із змішаним BL та дистанційним навчанням DL, має місце найбільша ефективність щодо здобування знань, формування умінь і навичок студентів.

Табл. 3 містить дані розрахунку t-критерію ($p \leq 0,05$) для незалежних вибірок здобувачів освіти BcMgr – PhDSt. У випадку письмового консультування WAA між даними вибірками відсутня статистично значуща відмінність; для трьох інших форм консультування такі відмінності наявні.

Табл. 3

Зручність та ефективність консультування: результати розрахунку t-критерію ($p \leq 0,05$) для незалежних вибірок BcMgr, PhDSt
(Ресурс: власне дослідження)

Форма академічного консультування	t	Df	Sig.	MD
F2FAA/Gr (Аудиторна/Групова)	-2,711	3034	,007	-,300
F2FAA/Ind (Аудиторна/Інд.)	-5,182	3035	,000	-,567
DAA (Дистанційна)	-3,809	3035	,000	-,406
WAA (Письмова -кафедральні, аудиторні стенди тощо)	1,394	3035	,163	,146

Позначення: t – t-критерій; df – ступені вільності; Sig. – значущість (двостороння/2-tailed); MD – середня різниця/Mean Difference.

Розглянемо детальніше аналіз отриманих даних на прикладі достатньо значної вибірки студентів (2897) за кількома ознаками респондентів, для яких наведено наступні позначення та кількість долучених до онлайн анкетування:

–освітній рівень: студенти бакалаврату – Bc, 2176; студенти магістратури Mgr, 721;

–форма навчання: студенти бакалаврату та магістратури разом відповідно очної та заочної форми навчання – BcMgr*, 2403; BcMgr**, 493;

–спеціальність: студенти педагогічних (pedagogical specialties) та інших спеціальностей (other specialties) відповідно – Ped, 1538; OS, 1358;

–стать: респонденти чоловічої (man) та жіночої (woman) статі відповідно – M, 722; W, 2177;

–рік опитування: (див. табл. 1).

Згідно отриманих результатів, які спостерігаємо на рис. 3, зручність та ефективність консультування для усіх порівнюваних груп за різними ознаками без виключення покращується у напрямку письмова форма AA → аудиторна та дистанційна форма AA: WAA(M=2,58; 2,48-2,67) → F2FAA/Gr(M=3,32; 3,29-3,33)=DAA(M=3,32; 3,27-3,37) = F2FAA/Ind(M=3,38; 3,28-3,41). У дужках зазначено середнє значення зручності та ефективності консультування за 2020-2023 рр. (рис. 2) та інтервал мінімальних та максимальних значень середніх значень за окремі роки (рис. 3). Розрахунки t-критерію ($p \leq 0,05$) для незалежних вибірок (табл. 4) свідчать, що із 16 пар для 12 не виявлено статистично значущих розбіжностей, тобто, середні значення зручності та та ефективності консультування статистично подібні ($p \leq 0,05$) за такими характеристиками і кількістю пар порівнянь/вибірок:

–ознаки респондентів (чотири ознаки; всього чотири порівняння для кожної ознаки): освітній рівень/Vc-Mgr – 4 подібності; стать/M-W – 4 подібності; форма навчання/VcMgr*-VcMgr** – 2 подібності; спеціальність/OS-Ped – 2 подібності; разом – 12 подібних порівнянь;

–форма консультування (чотири форми; всього 4 порівняння для кожної форми): аудиторна/групова (F2FAA/Gr) – 4 подібності, а саме Vc(M=3,31)-Mgr(M=3,35); M(M=3,29)-W(M=3,33); VcMgr*(M=3,33)-VcMgr**(M=3,29); OS(M=3,33)-Ped(M=3,31); аудиторна/інд. (F2FAA/Ind) – 3 подібності, а саме: Vc(M=3,37)-Mgr(M=3,42); M(M=3,36)-W(M=3,39); OS(M=3,41)-Ped(M=3,36);); дистанційна (DAA) – 3 подібності, а саме: Vc(M=3,31)-Mgr(M=3,36); M(M=3,27)-W(M=3,34); VcMgr*(M=3,31)-VcMgr**(M=3,37); письмова/кафедральні, аудиторні стенди тощо (WAA) 2 подібності, а саме: Vc(M=2,57)-Mgr(M=2,61); M(M=2,57)-W(M=2,59); разом – 12 подібних порівнянь;

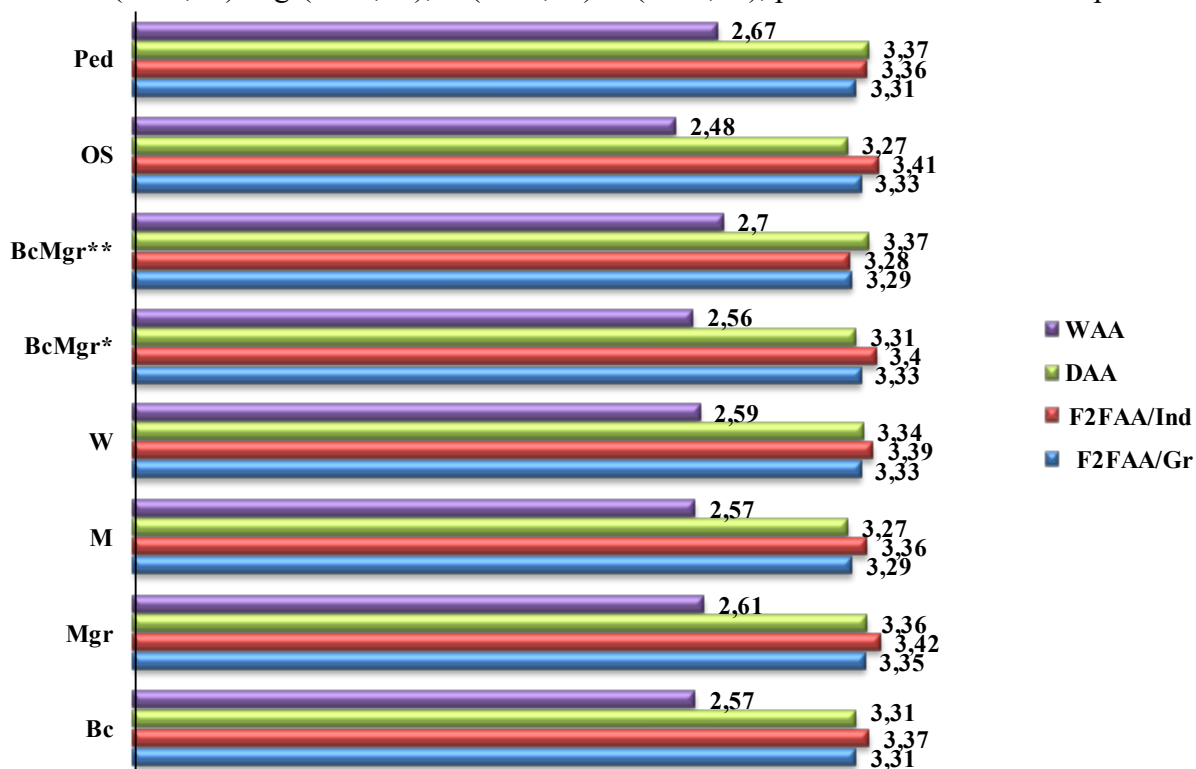

Рис. 3. Рівень зручності та ефективності академічного консультування (середні бали) студентів за різними ознаками респондентів (Ресурс: власне дослідження)

Табл. 4

Зручність та ефективність академічного консультування: результати розрахунку t-критерію ($p \leq 0,05$) для незалежних вибірок за різними ознаками студентів-респондентів (Ресурс: власне дослідження)

Форма академічного консультування	Незалежні вибірки	t	Df	Sig.	MD
F2FAA/Gr (Аудиторна/Групова)	Вс-Mgr	-,767	2894	,443	-,042
	M-W	-,725	2894	,468	-,040
	ВсMgr*-ВсMgr**	,559	2893	,576	,036
	OS-Ped	,326	2893	,744	,016
F2FAA/Ind (Аудиторна/Інд.)	Вс-Mgr	-,869	2895	,385	-,048
	M-W	-,671	2895	,502	-,037
	ВсMgr*-ВсMgr**	2,012	2894	,044	,127
	OS-Ped	1,081	2894	,280	,051
DAA (Дистанційна)	Вс-Mgr	-,954	2895	,340	-,051
	M-W	-1,218	2895	,224	-,065
	ВсMgr*-ВсMgr**	-1,003	2894	,316	-,062
	OS-Ped	-2,298	2894	,022	-,106
WAA (Письмова - кафедральні, аудиторні стенди тощо)	Вс-Mgr	-,615	2895	,539	-,032
	M-W	-,425	2895	,671	-,022
	ВсMgr*-ВсMgr**	-2,408	2894	,016	-,145
	OS-Ped	-4,151	2894	,000	-,187

Таким чином, розрахунки t-критерію ($p \leq 0,05$) для незалежних вибірок виявили, що статистично подібні погляди студенти виявляють для усіх чотирьох порівнюваних випадків за такими ознаками респондентів: «освітній рівень» та «стать», а стосовно форм консультування, найбільша подібність для аудиторного F2FAA/Gr (4 із 4), F2FAA/Ind (3 із 4) та дистанційного консультування (3 із 4).

Отримані результати нашого дослідження уможливили проведення порівняння з літературними даними, що представлено в табл. 5.

Табл. 5

Порівняння деяких результатів проведеного дослідження з літературними даними (Ресурс: власне дослідження)

Результати, джерело	Результати проведеного дослідження
Різниця ставлення до академічного консультування за ознакою «стать» (вищі показники позитивного ставлення у студенток) (R. Issrani et al., 2020) [11]	Відсутня різниця ставлення до академічного консультування за ознакою «стать»
Тенденція зростання рейтингу консультування для студентів старших курсів (R. Issrani et al., 2020) [11]	Відсутня різниця ставлення до академічного консультування за ознакою «освітній рівень» для студентів бакалаврату та магістратури, але наявна така різниця і тенденція зростання рейтингу у напрямку студенти → аспіранти
Загальний низький рейтинг AA 3,12 за п'ятибальною шкалою M. Elnibras (2023) [6, С. 254]	Загальний низький рейтинг AA у письмовій формі для студентів 2,58 та аспірантів 2,44 за п'ятибальною шкалою; середній та достатній рейтинг F2FAA (студенти 3,32-3,38; аспіранти 3,62-3,95) та DAA (студенти 3,32; аспіранти 3,73)

Студенти-чоловіки показали дещо вищі показники (3,25) ставлення до АА порівняно з їхніми колегами-жінками (2,93), без статистично значущих відмінностей М. Elnibras (2023) [6, С. 256]	Відсутня статистично значуща різниця за ознакою «стать»; рейтинг АА: чоловіки – F2FAA та DAA 3,29-3,36; WAA 2,57; жінки – F2FAA та DAA 3,33-3,39; WAA 2,59
--	--

Проаналізуємо відповіді респондентів за ознакою «рівень навчальних досягнень» (навчальна успішність), які представлено на рис. 4 та у табл. 6-7. Аналогічно, як і вище, спостерігаємо у напрямку $WAA(M=2,58; 2,47-2,84) \rightarrow F2FAA/Gr(M=3,32; 2,77-3,58)=DAA(M=3,32; 3,25-3,39) = F2FAA/Ind(M=3,38; 2,96-3,70)$ для усіх порівнюваних груп без виключення покращується зручність та ефективність АА (у дужках зазначено мінімальні та максимальні значення середніх балів, згідно даних рис. 4). Якщо звернемо увагу на зміну середніх значень залежно від успішності студентів, то у напрямку $E(M=2,84) \rightarrow A(M=2,45)$ спостерігаємо зменшення середніх значень щодо письмового консультування WAA і, навпаки, підвищення для інших форм консультування. Розрахунок t-критерію ($p \leq 0,05$) проводили для незалежних вибірок E-A, D-A, тобто, які максимально різняться рівнями успішності (табл. 7). Для трьох форм консультування F2FAA/Gr, F2FAA/Ind, WAA наявні статистично значущі відмінності між групами респондентів; подібність виявляємо лише щодо дистанційного консультування DAA для обох груп: $E(M=3,36)-A(M=3,39)$; $D(M=3,25)-A(M=3,39)$. Отже, виникає цікава ситуація у випадку дистанційного консультування, оскільки для усіх студентів з різним рівнем навчальних досягнень від E до A, виявляємо статистично подібні середні значення зручності та ефективності. Аналогічні результати нами отримано також для студентів з різним рівнем навчальних досягнень щодо комп'ютерно орієнтованого тестування, яке переважно реалізується в умовах дистанційного тестування (В. Староста, 2024). Можемо зробити висновок, що в умовах дистанційного навчання студенти з різною навчальною успішністю відчувають себе подібно під час досліджених форм діяльності.

Отримані нами результати актуалізують думку авторів (A. Samuel et al., 2024), які звертають увагу на особливість онлайн академічного консультування студентів з високим рівнем навчальних досягнень. Наше дослідження виявило тенденцію зростання рейтингу аудиторного та дистанційного консультування для студентів з високим рівнем навчальних досягнень (рис. 4).

Табл. 6

Рівень зручності та ефективності консультування (середні бали) студентів з різним рівнем навчальних досягнень
(Ресурс: власне дослідження)

Респонденти	N	F2FAA/Gr	F2FAA/Ind	DAA	WAA
E (60-63)	56	2,77	2,96	3,36	2,84
D (64-73)	419	3,14	3,12	3,25	2,65
C (74-81)	976	3,30	3,29	3,32	2,56
B (82-89)	923	3,32	3,45	3,32	2,62
A (90-100)	522	3,58	3,70	3,39	2,47
Разом	2897	3,32	3,38	3,32	2,58

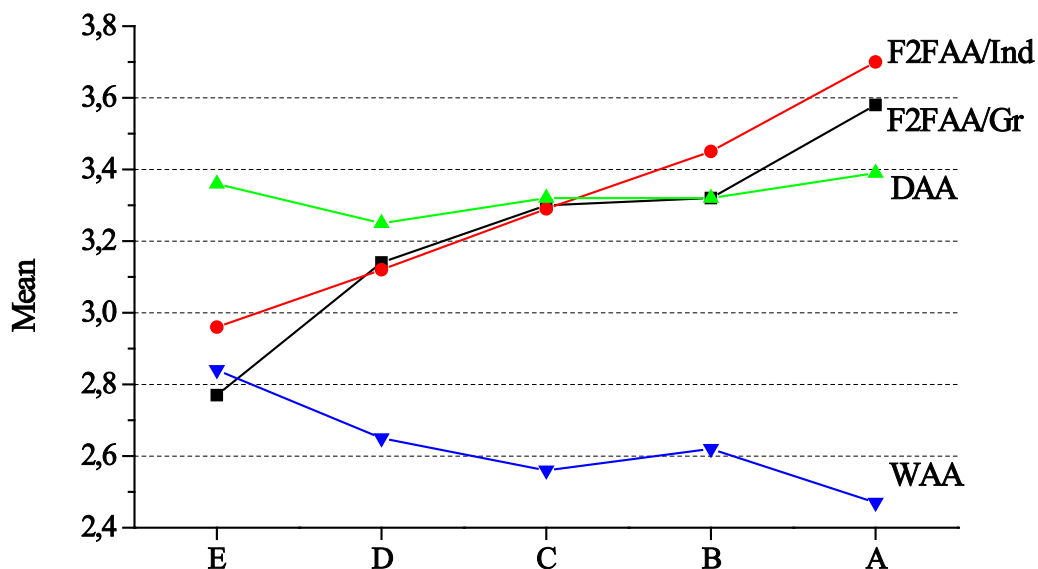

Рис. 4. Графік залежності рівня зручності та ефективності консультивання (середні бали/Mean) студентів від рівня навчальних досягнень: E (60-63 б); D (64-73 б); C (74-81 б); B (82-89 б); A (90-100 б)
(Ресурс: власне дослідження)

Табл. 7

Зручність та ефективність консультивання: результати розрахунку t-критерію ($p \leq 0,05$) для незалежних вибірок студентів за ознакою «рівень навчальних досягнень»
(Ресурс: власне дослідження)

Форма консультивання	Незалежні вибірки	t	Df	Sig.	MD
F2FAA/Gr (Аудиторна/Групова)	E-A	-4,732	576	,000	-,813
	D-A	-5,365	939	,000	-,440
F2FAA/Ind (Аудиторна/Інд.)	E-A	-4,276	576	,000	-,733
	D-A	-7,048	939	,000	-,573
DAA (Дистанційна)	E-A	-,181	576	,857	-,032
	D-A	-1,711	939	,087	-,141
WAA (Письмова -кафедральні, аудиторні стенди тощо)	E-A	2,078	576	,038	,370
	D-A	2,239	939	,025	,182

Щорічне опитування респондентів 2020-2023 рр. показує (рис. 5), що для ВсМгр кожного року має місце виявлена раніше тенденція покращення зручності та ефективності АА у напрямку від письмової WAA до інших форм консультивання F2FAA/Gr → DAA → F2FAA/Ind. Наведено дані у послідовності покращення досліджених показників АА для WAA, DAA F2FAA/Gr F2FAA/Ind, а для кожної форми АА у дужках вказано середнє значення зручності та ефективності за 2020-2023 рр. (рис. 2), інтервал мінімальних та максимальних значень середніх значень за 2020-2023 рр. (рис. 5), а також сумарні відсотки студентів з достатнім (4 бали) та високим (5 балів) рівнем зручності та ефективності (табл. 8):

WAA(M=2,58; 2,51-2,71; 19,7-25,8%); DAA(M=3,32; 3,21-3,48; 42,1-51,2%); F2FAA/Gr(M=3,32; 3,21-3,50; 40,3-52,7%); F2FAA/Ind(M=3,38; 3,21-3,53; 38,6-51,7%).

Табл. 8
Зручність та ефективність академічного консультування: динаміка поглядів (у %) студентів ВcMgr за 2020-2023 рр.
(Ресурс: власне дослідження)

Форма академічного консультування	Респонденти	Зручність та ефективність академічного консультування (у %)				
		1	2	3	4	5
F2FAA/Gr (Аудиторна/Групова)	ВсMgr2020	10,1	14,5	29,0	22,4	24,0
	ВсMgr2021	8,6	12,2	26,5	25,6	27,1
	ВсMgr2022	12,2	15,9	31,5	18,7	21,6
	ВсMgr2023	13,7	14,6	27,3	20,2	24,2
F2FAA/Ind (Аудиторна/Інд.)	ВсMgr2020	7,7	13,5	27,3	20,9	30,5
	ВсMgr2021	10,2	15,6	22,6	21,9	29,8
	ВсMgr2022	8,8	19,1	33,6	19,7	18,9
	ВсMgr2023	11,5	16,2	27,3	20,6	24,4
DAA (Дистанційна)	ВсMgr2020	11,2	18,4	29,4	20,3	20,7
	ВсMgr2021	7,2	14,4	30,7	26,2	21,4
	ВсMgr2022	8,4	15,9	33,6	19,2	22,9
	ВсMgr2023	6,9	15,7	26,2	25,0	26,2
WAA (Письмова -кафедральні, аудиторні стенди тощо)	ВсMgr2020	26,0	25,3	29,0	11,3	8,4
	ВсMgr2021	25,3	23,0	30,9	12,4	8,4
	ВсMgr2022	21,0	25,8	32,3	13,5	7,4
	ВсMgr2023	21,1	22,6	30,4	16,0	9,8

Позначення: (див. табл. 2).

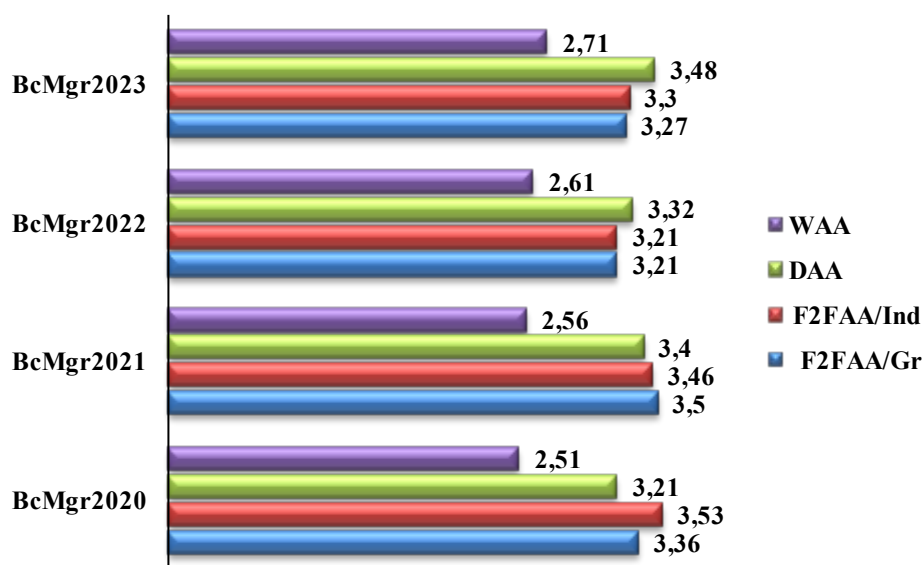

Рис. 5. Рівень зручності та ефективності консультування (середні бали) студентів ВcMgr у динаміці 2020-2023 рр.

Отримані щорічні середні значення рівня зручності та ефективності (рис. 5) дає можливість їх упорядкувати у динаміці для кожної форми АА:

WAA – 2,51 (2020) → 2,56 (2021) → 2,61 (2022) → 2,71 (2023);

DAA – 3,21 (2020) → 3,40 (2021) → 3,32 (2022) → 3,48 (2023);

F2FAA/Gr – 3,36 (2020) → 3,50 (2021) → 3,21 (2022) → 3,27 (2023);

F2FAA/Ind – 3,53 (2020) → 3,46 (2021) → 3,21 (2022) → 3,30 (2023).

Табл. 9

Зручність та ефективність академічного консультування: результати розрахунку t-критерію ($p \leq 0,05$) для незалежних вибірок студентів ВcMgr у динаміці (Ресурс: власне дослідження)

Форма академічного консультування	Незалежні вибірки	t	Df	Sig.	MD
F2FAA/Gr (Аудиторна/Групова)	ВсMgr2020-ВсMgr2021	-2,060	1511	,040	-,147
	ВсMgr2021-ВсMgr2022	,8703	1274	,000	,290
	ВсMgr2022-ВсMgr2023	-,739	1381	,460	-,053
F2FAA/Ind (Аудиторна/Інд.)	ВсMgr2020-ВсMgr2021	1,013	1512	,311	,073
	ВсMgr2021-ВсMgr2022	3,350	1275	,001	,246
	ВсMgr2022-ВсMgr2023	-1,349	1381	,177	-,093
DAA (Дистанційна)	ВсMgr2020-ВсMgr2021	-2,735	1512	,006	-,193
	ВсMgr2021-ВсMgr2022	1,114	1275	,265	,079
	ВсMgr2022-ВсMgr2023	-2,323	1381	,020	-,157
WAA (Письмова - кафедральні, аудиторні стенди тощо)	ВсMgr2020-ВсMgr2021	-,671	1512	,503	-,046
	ВсMgr2021-ВсMgr2022	-,733	1275	,463	-,051
	ВсMgr2022-ВсMgr2023	-1,543	1381	,123	-,102

Результати розрахунку t-критерію ($p \leq 0,05$) для 12 пар незалежних вибірок ВcMgr у динаміці 2020-2023 рр., які наведено у табл. 9, показують, що для семи випадків відсутні статистично значущі відмінності:

– аудиторне консультування/групове/F2FAA/Gr – 1 подібність, а саме: для груп ВсMgr2022($M=3,21$)-ВсMgr2023($M=3,30$);

– аудиторне консультування/індивідуальне/ F2FAA/Ind – 2 подібності, а саме: ВсMgr2020($M=3,53$)-ВсMgr2021($M=3,46$); ВсMgr2022($M=3,21$)-ВсMgr2023($M=3,30$);

– дистанційне консультування/DAA – 1 подібність, а саме: ВсMgr2021($M=3,40$)-ВсMgr2022($M=3,32$);

– письмове консультування/WAA – 3 подібності, а саме: ВсMgr2020($M=2,51$)-ВсMgr2021($M=2,56$); ВсMgr2021($M=2,56$)-ВсMgr2022($M=2,61$); ВсMgr2022($M=2,61$)-ВсMgr2023($M=2,71$).

Для письмового консультування/WAA всі три порівняння незалежних вибірок сусідніх років статистично не відрізняються, що, з нашого погляду, показує стабільні погляди студентів, а невисокі середні значення свідчать, що кафедральні/аудиторні стенди мають незначну (чи навіть низьку) консультаційну значущість.

Таким чином, у межах окремих років (2020-2023) опитування респондентів ВcMgr виявляємо різні величини значень зручності та ефективності консультування, водночас, фіксуємо стабільні погляди студентів щодо аудиторного F2FAA/Ind (дві подібності з трьох порівнянь) та письмового/WAA (три подібності з трьох порівнянь) консультування.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене тривале емпіричне дослідження (2020-2023) виявлення та порівняння поглядів здобувачів освіти (бакалаврів, магістрантів та аспірантів) щодо зручності та ефективності деяких форм академічного консультування. Світова пандемія Covid-19 сприяла прискореному розвитку в закладах вищої освіти дистанційного навчання і, як наслідок, набуло широке поширення дистанційне синхронне та асинхронне консультування з використанням різноманітних цифрових інструментів. Встановлено, що зручність та ефективність

академічного консультування покращується у напрямку (наведено середні значення зручності і ефективності та відповідні сумарні відсотки респондентів з достатнім та високим рівнем для кожної форми консультування):

– аудиторне індивідуальне консультування – студенти (M=3,38; 46,5%) → аспіранти (M=3,95; 70,0%);

– аудиторне групове консультування – студенти (M=3,32; 45,2%) → аспіранти (M=3,62; 60,7%);

– дистанційне консультування – студенти (M=3,32; 44,2%) → аспіранти (M=3,73; 60,0%);

– письмове консультування – аспіранти (M=2,44; 21,4%) → студенти (M=2,58; 18,6%).

Студенти та аспіранти мають максимальну зручність та ефективність в умовах аудиторного та дистанційного консультування, а найменшу – письмового консультування (кафедральні/аудиторні стенди). У напрямку письмове → дистанційне, аудиторне консультування покращується його зручність та ефективність за різними ознаками респондентів-студентів (стать, рік опитування, спеціальність, освітній рівень, форма навчання). З використанням t-критерію для незалежних вибірок студентів встановлено відсутність статистично значущих відмінностей ($p \leq 0,05$) за такими ознаками: «освітній рівень», «стать» для усіх форм консультування; «рівень навчальних досягнень» для дистанційного консультування. Виявлено тенденцію зростання рейтингу традиційного/аудиторного консультування для студентів з достатнім та високим рівнем навчальних досягнень. Водночас, дистанційне консультування має подібну зручність та ефективність для студентів з різним рівнем навчальних досягнень.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямку доцільно спрямувати на виявлення ставлення учасників освітнього процесу до сучасних чинників, наприклад, чат-боти, штучний інтелект, які набувають поширення і використовуються з метою академічного консультування, варто розширити опитування за соціально-демографічними характеристиками респондентів, наприклад, такими як вікова група чи напрям навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Al-Fraihat D., Joy M., Masa'deh R., Sinclair J. Evaluating E-learning systems success: An empirical study. *Computers in human behavior*, 2020. Vol. 102. P. 67-86. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.08.004>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000497248000007> (date of access: 26.01.2024).
2. Flynn S., Collins J., Malone L. Pandemic pedagogies: the impact of ERT on part-time learners in Ireland. *International Journal of Lifelong Education*, 2022. Vol. 41. Issue 2. P. 168-182. DOI: <https://doi.org/10.1080/02601370.2021.2022792>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000740091100001> (date of access: 26.01.2024).
3. Andersson S., Nakahashi M. The Future Role of Online Consultations Within Self-Access Learning. *Studies in self-access learning journal*, 2023. Vol. 14. Issue 1. Special Issue SI. P. 5-25. DOI: <https://doi.org/10.37237/140102>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000973313700001> (date of access: 21.09.2024).
4. Hu X. Building an Equalized Technology-Mediated Advising Structure: Academic Advising at Community Colleges in the Post-COVID-19 Era. *Community College Journal of Research and Practice*, 2020. Vol. 44. Issue 10–12. P. 914-920. DOI: <https://doi.org/10.1080/10668926.2020.1798304>

- URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000556014400001>
(date of access: 18.09.2024).
5. Khadijah, S., Wiyono, B.B., Rasyad, A., Sobri, A.Y. Replacing Face-To-Face With Online Meetings: Public and Private University Students' Satisfaction on Academic Advising During Covid-19 Pandemic. Pegem Journal of Education and Instruction, 2024. Vol. 14. Issue 1. P. 270-283. DOI: <https://doi.org/10.47750/pegegog.14.01.30>
URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001108930300027>
(date of access: 21.09.2024).
  6. Elnibras, M. Students' Knowledge, Attitude and Satisfaction Toward Academic Advising. Journal of Organizational Behavior Research, 2023. Vol. 8. Issue 2. P. 251-260. DOI: <https://doi.org/10.51847/bADAPoagB8>.
URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001136957200001>
(date of access: 20.09.2024).
  7. Samuel A., King B., Meyer H. S., Soh M.Y. High-Flying Online: Online Academic Advising Strategies for High-Achieving Professionals. American Journal of Distance Education, 2024. P. 1-17. DOI: <https://doi.org/10.1080/08923647.2024.2355851>.
URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001230580500001>
(date of access: 18.09.2024).
  8. Словник української мови: в 11 т. АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1970-1980. URL: <http://ukrlit.org/slovyuk> (дата звернення 04.03.2024).
  9. Малихін О.В. Консультація як метод та консультація як організаційна форма навчання на дослідній основі у вищій школі. Професійна педагогіка і андрагогіка: актуальні питання, досягнення та інновації : Міжн. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 20-21 листопада 2017 р.). За ред. О.О. Лаврентьєвої, Т.М. Мішеніної. Кривий Ріг, 2017. С. 188-190.
  10. Albalooshi F., Shatnawi S. Online academic advising support. International Joint Conferences on Computer, Information, and Systems Sciences, and Engineering (Bridgeport, CT; 04.12.2009). In: Technological developments in networking, education and automation. Edited by Elleithy K., Sobh T., Iskander M., Kapila V., Karim M.A., Mahmood A. Springer Science+Business Media B.V., 2010. P. 25-29. DOI: https://doi.org/10.1007/978-90-481-9151-2_5.
URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000307044200005>
(date of access: 18.09.2024).
  11. Issrani R., Assaf A.S., Singh D., Prabhu N., Alam M.K., Srinivasan A. Perception of Saudi college students on academic advising: A cross-sectional survey study. Work-a journal of prevention assessment & rehabilitation, 2020). Vol. 67. Issue 2. P. 359-368. DOI: <https://doi.org/10.3233/WOR-203285>
URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000592247500010>
(date of access: 20.09.2024).
  12. Mu L., Fosnacht K. Effective Advising: How Academic Advising Influences Student Learning Outcomes in Different Institutional Contexts. Review of higher education, 2019. Vol. 42. Issue 4. P. 1283-1307. DOI: <https://doi.org/10.1353/rhe.2019.0066>.
URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000476959000004>
(date of access: 20.09.2024).
  13. Reimers B.M. Academic advising delivered differently: building an advising capability for regional Australian universities. Journal of higher education policy and management, 2022. Vol. 44. Issue 5. Special Issue. P. 498-512. DOI: <https://doi.org/10.1080/1360080X.2022.2109556>.

- URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000843097200001>
(date of access: 20.09.2024).
14. Santiesteban, L., Young, E., Tiarks, G. C., Boemi, M. G., Patel, R. K., Bauckman, K.A., Fine, L., Padilla, M.E., Rajput, V. Defining advising, coaching, and mentoring for student development in medical education. *Cureus*, 2022. Vol. 14. Issue 7, Article Number e27356. DOI: <https://doi.org/10.7759/cureus.27356>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001025460500005> (date of access: 20.09.2024).
  15. Tewary, S., Jordan, J.A., Rana, A.M., Mayi, B. Academic advising using theoretical approaches for medical students who are struggling in preclinical years. *The Journal of the American Osteopathic Association*, 2020. Vol. 120. Issue 4. P. 228-235. DOI: <https://doi.org/10.7556/jaoa.2020.039>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000536774700004> (date of access: 18.09.2024).
  16. Guiney, M.C., Newman, D.S., Overup, C.S., Harris, A. Learning the language of consultation: quantifying interactions over time. *Consulting psychology journal-practice and research*, 2020. Vol. 72. Issue 2. P. 100-118. DOI: <https://doi.org/10.1037/cpb0000154>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000719284900003> (date of access: 20.09.2024).
  17. Grant, R., McMurtry, A., Archibald, D. Mapping Health Professions Education: Using Complexity Science to Make Sense of Learning Through Electronic Consultations. *Medical science educator*, 2023. Vol. 33. Issue 1. P. 233-242. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40670-023-01730-1/>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000920007900001> (date of access: 21.09.2024).
  18. Jimenez-Rodriguez, D., Arrogante, O. Simulated Video Consultations as a Learning Tool in Undergraduate Nursing: Students' Perceptions. *Healthcare*, 2020. Vol. 8. Issue 3. Article N 280. DOI: <https://doi.org/10.3390/healthcare8030280>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000580241700001> (date of access: 21.09.2024).
  19. Schuermann M., Panse A., Shaikh Z., Biehler R., Schaper N., Liebendoerfer M., Hilgert J. Consultation Phases in Mathematics Learning and Support Centres. *International journal of research in undergraduate mathematics education*, 2022. Vol. 8. Issue 1. P. 94-120. DOI: [10.1007/s40753-021-00154-9](https://doi.org/10.1007/s40753-021-00154-9). URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000686878100001> (date of access: 20.09.2024).
  20. Strambi A., Hobson J.E., Baldock K., Janssen A. Exploring the Role of Academic Development in Supporting Tertiary Educators' Well-Being: The Case of Online Consultations at UniSA. *A Practice Report. Student success*, 2023. Vol. 14. Issue 3. Special Issue SI. P. 128-135 DOI: <https://doi.org/10.5204/ssj.2782>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001125374700001> (date of access: 22.09.2024).
  21. Weay A.L., Razak A.B. Design and development of online instructional consultation for higher education in Malaysia. *International conference on digital information processing and communications (ICDIPC 2011; 09.07.2011; VSB Tech Univ Ostrava, Ostrava, Czech Republic)*. In: *Digital information processing and communications, PT 1. Series: Communications in Computer and Information Science*. Edited by Snašel V., Platos J., ElQawasmeh E. Vol. 188. P. 546-559. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000302374500048> (date of access: 21.09.2024).

22. Cunningham S., Musick D.W., & Trinkle D.B. Evaluation of an Interprofessional Learning Experience for Telephone Consultations. *Advances in medical education and practice*, 2021. Vol. 12. P. 215-225. DOI: <https://doi.org/10.2147/AMEP.S293735>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000625394400001> (date of access: 20.09.2024).
23. Kuhail M.A., Bahja M., Al-Shamaileh O., Thomas J., Alkazemi A., Negreiros J. Assessing the Impact of Chatbot-Human Personality Congruence on User Behavior: A Chatbot-Based Advising System Case. *IEEE Access*, 2024. vol. 12, pp. 71761-71782. DOI: <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2024.3402977>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001235937100001> (date of access: 20.09.2024).
24. Vial G., Cameron A.F., Giannelia T., Jiang J.L. Managing artificial intelligence projects: Key insights from an AI consulting firm. *Information systems journal*, 2024. Vol. 33. Issue 3. P. 669-691. DOI: <https://doi.org/10.1111/isj.12420>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000911078600001> (date of access: 20.09.2024).
25. Bradley D.R., Oehrli A., Rieh S.Y., Hanley E., Matzke B.S. Advancing the Reference Narrative: Assessing Student Learning in Research Consultations. *Evidence based library and information practice*, 2020. Vol. 15. Issue 1. P. 4-19. DOI: <https://doi.org/10.18438/eblip29634>. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000522507000001> (date of access: 20.09.2024).
26. Островська Л. Онлайн-консультації як складова дистанційної освіти у вищій школі. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 3. С. 76-87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpu_2020_3_9.
27. Novocký M., Orosová R., Starosta V. . Factors increasing self-perceived efficacy of mentor teachers: general and personal efficacy. *Advanced Education*, 2023. Vol. 11 Issue 23. P. 118-130. DOI: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.288810>. URL : <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001136387300002> (date of access: 20.09.2024).
28. Ravhuhali, F., Tshililo, T.Y., Mboweni, H.F., Muthivhi, K.M. Reflections and experiences of mentors, tutors and writing consultants on enhancing student learning during the COVID-19 pandemic. *South African Journal of Higher Education*, 2024. Vol. 38. Issue 2. P. 274-292. DOI: <https://doi.org/10.20853/38-2-6134> <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001206388500009> (date of access: 21.09.2024).
29. Староста В.І. Студентоцентроване дистанційне навчання в ускладнених умовах (пандемія Covid-19, воєнний стан в Україні). *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*, 2023. Вип. 14. С. 63-77. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2023.146>. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/457> (дата звернення: 24.09.2024).
30. Староста В.І. Традиційне, дистанційне та змішане навчання у вищій школі у контексті комфортності та ефективності. *Науковий журнал Хортицької національної академії*, 2023. Вип. 9. N 2. С. 97-115. DOI : <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2023-9-11>. URL: <https://journal.khnnra.edu.ua/index.php/files> (дата звернення: 24.01.2024).
31. Староста В.І. (Не)комп'ютерно орієнтоване тестування у вищій школі: погляди учасників освітнього процесу щодо (не)зручності використання. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*,

2024. Вип. 16, С. 173-193. DOI : <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.1612>.
URL : <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/527> (дата звернення: 24.09.2024).

*Матеріал надіслано до редакції 14.10.2024 р.
Затверджено до друку 03.12.2024 р.*

ACADEMIC ADVISING: CONVENIENCE AND EFFECTIVENESS IN TRADITIONAL AND DISTANCE LEARNING

Volodymyr Starosta

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Department of General Pedagogy and Pedagogy of Higher Education

State University «Uzhhorod National University», Uzhhorod, Ukraine

volodymyr.starosta@uzhnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-5880-2482

Abstract. The global Covid-19 pandemic has contributed to the accelerated development of distance learning in higher education institutions and, as a result, distance synchronous and asynchronous advising using various digital tools has become widespread. The aim of the study is to identify and compare the views of students, PhD students regarding the convenience and effectiveness of academic advising in the conditions of traditional/auditory and distance learning. The author conducted an anonymous online survey Google Forms of 3037 respondents (140 PhD students, 2897 Bachelor and Master students) during 2020-2023; used IBM SPSS Statistics 23 for statistical analysis. Research shows that convenience and efficiency of academic advising improves in the direction (the mean values of convenience, efficiency and the corresponding percentages with a sufficient and high level for each academic advising form): auditory individual advising – students (M=3,38; 46,5%) → PhD students (M=3,95; 70,0%); auditory group advising – students (M=3,32; 45,2%) → PhD students (M=3,62; 60,7%); distance advising – students (M=3,32; 44,2%) → PhD students (M=3,73; 60,0%); written advising – PhD students (M=2,44; 21,4%) → students (M=2,58; 18,6%). All researched groups of respondents (students and PhD students) have maximum convenience and effectiveness in auditory and distance advising, and the least in written advising (departmental/auditory stands). The analysis shows similar results in dynamics over four years for all compared student groups according to various characteristics (gender, year of the survey, specialty, educational level, form of study) advising improvement in the direction of written → distance, auditory form. Calculation t-test shows that in most cases there are no statistically significant differences ($p \leq 0,05$) in the convenience and effectiveness advising between all independent samples of students in the following cases: for all forms academic advising to various characteristics (educational level, gender and most other; level of educational achievements for distance advising). The study found an upward trend in the rating traditional/auditory advising for students with sufficient and high levels of academic achievement. At the same time, distance advising has similar convenience and effectiveness for students with different levels of academic achievement.

Keywords: academic advising; convenience of advising; effectiveness of advising; traditional/auditory advising; distance advising; written advising; online survey

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Al-Fraihat, D., Joy, M., Masa'deh, R. & Sinclair, J. (2020). Evaluating E-learning systems success: An empirical study. *Computers in human behavior*, 102, 67-86. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.08.004>. January 26, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000497248000007>
2. Flynn, S., Collins, J. & Malone, L. (2022). Pandemic pedagogies: the impact of ERT on part-time learners in Ireland. *International Journal of Lifelong Education*, 41(2), 168-182. DOI: <https://doi.org/10.1080/02601370.2021.2022792>. January 26, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000740091100001>.

3. Andersson, S. & Nakahashi, M. (2023). The Future Role of Online Consultations Within Self-Access Learning. *Studies in self-access learning journal*, 14(1), 5-25. DOI: <https://doi.org/10.37237/140102>. September 21, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000973313700001>.
4. Hu, X. (2020). Building an Equalized Technology-Mediated Advising Structure: Academic Advising at Community Colleges in the Post-COVID-19 Era. *Community College Journal of Research and Practice*, 44(10-12), 914-920. DOI: <https://doi.org/10.1080/10668926.2020.1798304> September 18, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000556014400001>
5. Khadijah, S., Wiyono, B.B., Rasyad, A. & Sobri, A.Y. (2024). Replacing Face-To-Face With Online Meetings: Public and Private University Students' Satisfaction on Academic Advising During Covid-19 Pandemic. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 14(1), 270-283. DOI: <https://doi.org/10.47750/pegegog.14.01.30> September 21, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001108930300027>
6. Elnibras, M. (2023). Students' Knowledge, Attitude and Satisfaction Toward Academic Advising. *Journal of Organizational Behavior Research*, 8(2), 251-260. DOI: <https://doi.org/10.51847/bADAPoagB8>. September 20, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001136957200001>.
7. Samuel, A., King, B., Meyer, H. S. & Soh, M. Y. (2024). High-Flying Online: Online Academic Advising Strategies for High-Achieving Professionals. *American Journal of Distance Education*, 1-17. DOI: <https://doi.org/10.1080/08923647.2024.2355851> September 18, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001230580500001>.
8. *Slovník ukrajinských movy: v 11 t. (1970-1980) / AN URSS. Instytut movoznavstva; za red. I.K. Bilodida. Kyiv: Naukova dumka. March 04, 2024.* <http://ukrlit.org/slovník> (in Ukrainian).
9. Malykhin, O.V. (2017). Consultation as a method and consultation as an organizational form of research-based learning in higher education. Ed. O.O. Lavrentyeva, T.M. Mishenina. *Professional pedagogy and andragogy: current issues, achievements and innovations. International Scientific and Practical Conference (Kryvyi Rih, November 20-21, 2017)*, 188-190 (in Ukrainian).
10. Albaloooshi, F. & Shatnawi, S. (2010). Online academic advising support. *International Joint Conferences on Computer, Information, and Systems Sciences, and Engineering (Bridgeport, CT; 04.12.2009)*. In: *Technological developments in networking, education and automation*. Edited by Elleithy K., Sobh T., Iskander M., Kapila V., Karim M.A., Mahmood A. 25-29. DOI: https://doi.org/10.1007/978-90-481-9151-2_5. September 18, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000307044200005>.
11. Issrani, R., Assaf, A.S., Singh, D., Prabhu, N., Alam, M.K., Srinivasan, A. (2020). Perception of Saudi college students on academic advising: A cross-sectional survey study. *Work-a journal of prevention assessment & rehabilitation*, 67(2), 359-368. DOI: <https://doi.org/10.3233/WOR-203285>. September 20, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000592247500010>.
12. Mu, L. & Fosnacht, K. (2019). Effective Advising: How Academic Advising Influences Student Learning Outcomes in Different Institutional Contexts. *Review of higher education*, 42(4), 1283-1307. DOI: <https://doi.org/10.1353/rhe.2019.0066>. September 20, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000476959000004>.
13. Reimers, B.M. (2022). Academic advising delivered differently: building an advising capability for regional Australian universities. *Journal of higher education policy and*

- management, 44(5), SI, 498-512. DOI: <https://doi.org/10.1080/1360080X.2022.2109556>. September 21, 2024.
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000843097200001>.
14. Santiesteban, L., Young, E., Tiarks, G. C., Boemi, M. G., Patel, R. K., Bauckman, K.A., Fine, L., Padilla, M.E. & Rajput, V. (2022). Defining advising, coaching, and mentoring for student development in medical education. *Cureus*, 14(7), Article Number e27356. DOI: <https://doi.org/10.7759/cureus.27356>. September 20, 2024.
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001025460500005>.
  15. Tewary, S., Jordan, J.A., Rana, A.M. & Mayi, B. (2020). Academic advising using theoretical approaches for medical students who are struggling in preclinical years. *The Journal of the American Osteopathic Association*, 120(4), 228-235. DOI: <https://doi.org/10.7556/jaoa.2020.039>. September 18, 2024.
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000536774700004>.
  16. Guiney, M.C., Newman, D.S., Overup, C.S. & Harris, A. (2020). Learning the language of consultation: quantifying interactions over time. *Consulting psychology journal-practice and research*, 72(2), 100-118. DOI: <https://doi.org/10.1037/cpb0000154>. September 20, 2024.
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000719284900003>.
  17. Grant, R., McMurtry, A. & Archibald, D. (2023). Mapping Health Professions Education: Using Complexity Science to Make Sense of Learning Through Electronic Consultations. *Medical science educator*, 33(1), 233-242. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40670-023-01730-1> / September 21, 2024.
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000920007900001>.
  18. Jimenez-Rodriguez, D. & Arrogante, O. (2020). Simulated Video Consultations as a Learning Tool in Undergraduate Nursing: Students' Perceptions. *Healthcare*, 8(3), Article N 280. DOI: <https://doi.org/10.3390/healthcare8030280>. September 21, 2024.
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000580241700001>.
  19. Schuermann, M., Panse, A., Shaikh, Z., Biehler, R., Schaper, N., Liebendoerfer, M. & Hilgert, J. (2022). Consultation Phases in Mathematics Learning and Support Centres. *International journal of research in undergraduate mathematics education*, 8(1), 94-120. DOI: 10.1007/s40753-021-00154-9. September 20, 2024.
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000686878100001>.
  20. Strambi, A., Hobson, J. E., Baldock, K. & Janssen, A. (2023). Exploring the Role of Academic Development in Supporting Tertiary Educators' Well-Being: The Case of Online Consultations at UniSA. *Student Success*, 14(3), 128-135. DOI: <https://doi.org/10.5204/ssj.2782>. September 22, 2024.
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001125374700001>
  21. Weay, A.L. & Razak, A.B. (2011). Design and development of online instructional consultation for higher education in Malaysia. *International conference on digital information processing and communications (ICDIPC 2011; 09.07.2011; VSB Tech Univ Ostrava, Ostrava, Czech Republic)*. In: *Digital information processing and communications, PT 1. Series: Communications in Computer and Information Science*. Edited by Snasel V., Platos J., ElQawasmeh E. (188). 546-559. September 21, 2024.
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000302374500048>.
  22. Cunningham, S., Musick, D.W. & Trinkle, D.B. (2021) Evaluation of an Interprofessional Learning Experience for Telephone Consultations. *Advances in medical education and practice*, 12, 215-225. DOI: <https://doi.org/10.2147/AMEP.S293735>. September 20, 2024.
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000625394400001>.
  23. Kuhail, M.A., Bahja, M., Al-Shamaileh, O., Thomas, J., Alkazemi, A., Negreiros, J. (2024). Assessing the Impact of Chatbot-Human Personality Congruence on User

- Behavior: A Chatbot-Based Advising System Case. *IEEE Access*, 12, 71761-71782. DOI: <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2024.3402977>. September 20, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001235937100001>.
24. Vial, G., Cameron, A.F., Giannelia, T., Jiang, J.L. (2024). Managing artificial intelligence projects: Key insights from an AI consulting firm. *Information systems systems*, 33(3), 669-691. DOI: <https://doi.org/10.1111/isj.12420>. September 20, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000911078600001>.
  25. Bradley, D.R., Oehrli, A., Rieh, S.Y., Hanley, E., & Matzke, B.S. (2020). Advancing the the Reference Narrative: Assessing Student Learning in Research Consultations. *Evidence based library and information practice*, 15(1), 4-19. DOI: <https://doi.org/10.18438/eblip29634>. September 20, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000522507000001>.
  26. Ostrovska, L. (2020). Online consults as a component part of distance education in high school. *Scientific notes of Berdyansk State Pedagogical University. Ser. : Pedagogical sciences*. 2020. (3). 76-87. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpu_2020_3_9. (in Ukrainian).
  27. Novocký, M., Orosová, R. & Starosta, V. (2023) . Factors increasing self-perceived efficacy of mentor teachers: general and personal efficacy. *Advanced Education*, 11(23), 118–130. DOI: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.288810>. September 20, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001136387300002>.
  28. Ravhuhali, F., Tshililo, T.Y., Mboweni, H.F. & Muthivhi, K.M. (2024). Reflections and experiences of mentors, tutors and writing consultants on enhancing student learning during the COVID-19 pandemic. *South African Journal of Higher Education*, 38(2), 274-292. DOI: <https://doi.org/10.20853/38-2-6134> September 21, 2024. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001206388500009>.
  29. Starosta, V.I. (2023). Student-centered distance learning in complicated conditions (pandemic Covid-19, marital state in Ukraine. *Electronic Scientific Professional Journal «Open educational e-environment of modern university»*, (14), 63-77. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2023.146>. September 24, 2024. <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/457> (in Ukrainian).
  30. Starosta, V. (2023). Traditional, distance, blended learning in higher school in the context of comfort and effectiveness. *Scientific Journal of Khortytsia National Academy*, 2(9), 97-115. DOI : <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2023-9-11>. September 24, 2024. <https://journal.khnnra.edu.ua/index.php/files>
  31. Starosta, V.I. (2024). (Non)computer-oriented testing in higher education: views of the participants of the educational process on (in)convenience using. *Electronic Scientific Professional Journal «Open educational e-environment of modern university»*, (16), 173-193. DOI : <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.1612>. September 24, 2024. <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/527>.